

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen

Remissvar avseende reviderat direktiv om luftkvalitet och renare luft i Europa

Bakgrund

Danderyds kommun har beretts möjlighet att ge synpunkter på regeringens framtagna författningsförslag som tagits fram med anledning av Europaparlamentets och Rådets Direktiv (2024/2881) om luftkvalitet och renare luft i Europa. Sista svarstid på remissen är satt till den 20 oktober 2025.

Bedömning

Danderyds kommun bedriver ett strukturerat arbete för att förbättra luftkvaliteten. Kommunen är medlem i Östra Sveriges luftvårdsförbund som på sina medlemmars uppdrag övervakar, analyserar och beskriver luftkvaliteten. Danderyds Kommun genomför dessutom sedan våren 2022 kompletterande mätningar genom två mätstationer placerade vid skolor och förskolor nära E18.

Förslag på superstation

Kommunen instämmer i Naturvårdsverkets bedömning att den mest kostnadseffektiva placeringen av en superstation skulle vara på någon av de befintliga bakgrundsstationerna i Stockholm, Göteborg eller Malmö.

Krav på åtgärdsprogram

Enligt förslaget kommer det fortsatt vara kommunerna som kan bli ansvariga för att ta fram ett åtgärdsprogram vid överskridanden av ett gränsvärde, i svensk kontext benämnt som miljökvalitetsnorm. Kommunen gör bedömningen att det främst är vid E18 som det finns risk för överskridanden och där har kommunen inte rådighet att vidta åtgärder. I det fall att Danderyds kommun skulle bli ansvarig att ta fram ett åtgärdsprogram blir det nödvändigt att involvera Trafikverket som ansvarig för genomförande av åtgärder på E18. Vid överskridanden på kommunal väg blir det tekniska nämnden, i egenskap av väghållare, som ansvarar för genomförande av åtgärder.

Kommunen noterar att det för Stockholms län redan finns ett aktuellt åtgärdsprogram för kvävedioxid (NO₂) och partiklar (PM₁₀). Danderyds kommun är inte en aktiv part i åtgärdsprogrammet. Trafikverket står som ansvarig för genomförande av åtgärder på det statliga vägnätet. I enlighet med åtgärdsprogrammet genomför Trafikverket årligen dammbindningsinsatser på E18 genom Danderyds kommun på sträckningen

Kommunstyrelsen

från Stocksundsbron till strax norr om trafikplatsen vid Danderyds kyrka under perioder när höga halter av PM10 förekommer. Danderyds kommun anser att det är en förutsättning att Trafikverkets arbete med dammbindning fortsätter och vid behov intensifieras framöver i och med skärpta gränsvärden. Detta blir en viktig fråga för kommunen att fortsatt bevaka och hålla dialog med Trafikverket kring inom ramen för tillsynen.

Förslag om sanktioner mot kommuner

Naturvårdsverkets förslag innebär att kommuner som inte fastställer eller omprövar åtgärdsprogram i rätt tid kan föreläggas med vite. Naturvårdsverket hänvisar till tidigare uppmärksammade brister som bland annat handlar om att åtgärdsprogram varit otillräckliga, att åtgärder inte genomförts eller varit tillräckligt effektiva samt att det funnits en kompetens- och resursbrist i kommunerna vad gäller mätning, beräkning och val av åtgärder. Vidare har majoriteten av åtgärdsprogrammen inte omprövats i rätt tid.

Kommunen delar Naturvårdsverket bedömning att det inte är lämpligt att införa sanktioner kopplade till innehållet och genomförandet av åtgärdsprogram i enskilda kommuner. Eftersom åtgärdsprogram inte är rättsligt bindande saknas med rådande lagstiftning möjlighet till adekvata sanktioner gällande innehåll i enskilda kommuners åtgärdsprogram. Förvaltningen delar bedömningen att en lämplig nivå är att istället rikta eventuella sanktioner mot en kommun som inte fastställer eller omprövar ett åtgärdsprogram i rätt tid.

Fortsatt inget undantag för sandning och saltning

Miljökvalitetsnormer är satta med syftet att skydda människors hälsa. Ett överskridande av en miljökvalitetsnorm visar på att luftkvaliteten, om än tillfälligt, är ohälsosam oavsett vilken anledning som ligger bakom överskridandet. Vidare är det väldigt svårt att urskilja vilket damm som faktiskt kommer från sandning och vilket som kommer från vägslitage under dubbdäckssäsongen. Danderyds kommun instämmer därför i Naturvårdsverkets förslag att det fortsatt inte bör införas ett undantag på krav att inrätta ett åtgärdsprogram om ett överskridande inträffat till följd av sandning och saltning vintertid.

Rättslig prövning och skadestånd

Kommunen noterar att genomförande av förslagen skulle kunna innebära en ökad administrativ börda för kommunerna vid prövning av frågorna om provtagningspunkter och åtgärdsprogram när en enskild berörd eller berättigad organisation begär det, samt vid det formella beslutsfattandet. Kommunens bedömning är att förslagen inte kommer ha någon direkt påverkan på Danderyds kommun i dagsläget. Detta då kommunen ännu inte ålagts att ta fram ett åtgärdsprogram samt att kommunen kan antas leva upp till kraven på övervakning genom medlemskapet i luftvårdsförbundet och egna luftkvalitetsmätningar. Kommunen delar Klimat- och

Kommunstyrelsen

näringslivsdepartementets bedömning att antalet ärenden där
förutsättningarna för skadestånd är uppfyllda kan antas bli få.

Johanna Hornberger
Kommunstyrelsens ordförande